

EEN

I

Bij ons huwelijk was ik zesenvveertig en zij achttien. Ja, ik weet wat u nu denkt: oudere man (buikje, enigszins kalend, lichtelijk mankend, houten gebit) oefent zijn echtelijk prerogatief uit en jaagt daarbij het arme kind de stuipen ...

Doch dat is onjuist.

Dat is namelijk juist wat ik weigerde te doen, begrijpt u.

Toen ik in onze huwelijksnacht met een rood hoofd van de wijn en het dansen de trap op kwam gestommeld, trof ik haar aan, uitgedost in een flinterdun niemendalletje dat een tante haar had opgedrongen en waarvan de zijden halsboord lichtelijk trilde, zo beefde zij ... waardoor ik niet tot de daad in staat was.

Met zachte stem vertelde ik haar mijn diepste gevoelens. Dat zij beeldschoon was, en ik oud, lelijk en uitgeblust. Dat dit een zonderling huwelijk was, daar het niet stoelde op liefde maar op berekening, omdat haar vader armlastig en haar moeder ziek was. Dat dat de reden was dat zij hier was. Dat ik me van dat alles maar al te zeer bewust was. En dat ik er niet over peinsde haar aan te raken, omdat ik, zo zei ik, zag hoe groot haar angst was, en hoe groot haar ... 'afkeer' was het woord dat ik bezigde.

Zij bezwoer mij dat zij geen 'afkeer' gevoelde, ook al zag ik haar gelaat (bleek, doch met blosjes op de wangen) vertrekken bij die leugen.

Ik stelde voor dat wij ... vrienden zouden zijn. Ons naar buiten toe in alles zouden gedragen als goede echtelieden. Doch dat zij zich in mijn huis op haar gemak moest voelen, gelukkig zelfs, en dat zij moest trachten het tot haar eigen huis te maken. En dat dit alles was wat ik van haar verwachtte.

En zo hebben we geleefd. Wij werden vrienden. Goede vrienden. Meer was het niet. En toch was het heel veel. Wij lachten samen, namen besluiten inzake het huishouden. Zij hielp mij meer met het huispersoneel rekening te houden, de dienstbodes minder onachtzaam toe te spreken. Ze had oog voor bijzonderheden en wist de kamers een nieuw aanzien te geven tegen een fractie van de begrote kosten. Haar blij te zien lachen wanneer ik binnenkwam, haar zich naar mij toe te zien buigen

wanneer wij een of andere huishoudelijke aangelegenheid bespraken, verbeterde mijn lot op een wijze die ik niet genoegzaam kan verklaren. Ik was gelukkig geweest, alleszins gelukkig, doch nu betrapte ik mijzelf er dikwijls op dat ik in een opwelling een schietgebedje deed, een paar simpele woorden slechts: *Ze is hier, nog altijd hier*. Het was alsof een snelstromende rivier zijn weg had gezocht door mijn huis, dat nu was doordrongen met een geur van zoetwater en het besef dat er vlakbij voortdurend iets bruisends, iets natuurlijks en adembenemends bewoog.

Op een avond zong zij tijdens het eten ten overstaan van sommige mijner vrienden eigener beweging mijn lof en noemde ze mij een hoogstaand man, bedachtzaam, verstandig en beminnelijk.

Toen onze blikken elkaar kruisten zag ik dat zij in alle oprechtheid had gesproken.

De dag daarop legde zij een briefje op mijn bureau. Ofschoon schuchterheid haar ervan weerhield dit gevoel in woord of gebaar tot uitdrukking te brengen had, aldus het briefje, mijn beminnelijk optreden jegens haar een allerwenselijkst gevolg gehad: zij was gelukkig, voelde zich daadwerkelijk op haar gemak in óns huis en wenste, zoals zij het stelde, 'de grenzen van ons geluk samen te verleggen op die intieme wijze die mij nog altijd onbekend is'. Zij verzocht mij haar hierbij te geleiden zoals ik haar 'in zo veel andere volwassen aangelegenheden had geleid'.

Nadat ik het briefje had gelezen begaf ik mij aan tafel, waar ik haar ronduit stralend aantrof. Ten overstaan van de bedienden wisselden wij openhartige blikken, verheugd over hetgeen wij op de een of andere wijze voor onszelf hadden weten te creëren uit zulk twijfelachtig materiaal.

Die avond, bij haar in bed, zorgde ik ervoor niet anders te doen dan anders: ik was teder, respectvol, omzichtig. Wij deden niets opzienbarends – we kusten en omarmden elkaar – maar stelt u zich alstublieft de rijkdom voor van dit onverwachte genoeg. Wij ervoeren beiden opkomende lust (ja, uiteraard), doch geschraagd door de gestage, hechte genegenheid die wij hadden opgebouwd, een betrouwbare band, duurzaam en oprecht. Ik was geen onervaren man, had in mijn jonge jaren een losbandig leven geleid en menig uur (moet ik tot mijn schande bekennen) doorgebracht in de bordelen van Marble Alley, de Bandbox en de Wolf's Den. Ik was eenmaal eerder getrouwd geweest en had een alleszins gezond huwelijksleven geleid, doch de diepte van dit gevoel was volslagen nieuw voor mij.

We kwamen stilzwijgend overeen dat wij dit ‘onontgonnen terrein’ de volgende avond nader zouden verkennen, en toen ik mij ’s ochtends naar mijn drukkerij begaf moest ik vechten tegen de sterke aanvechting die mij smeekte thuis te blijven.

En die dag was, helaas, de dag van de balk.

Dat dat mij nú juist moest overkomen!

Terwijl ik aan mijn bureau zat viel er een balk uit de zoldering die mij hiér trof. En dus moest ons voornemen worden uitgesteld tot na mijn herstel. Op aanraden van mijn arts legde ik mij te ...

Men was van oordeel dat een soort krankenkist, wellicht, eh, wellicht ...

hans vollman

Geëigend zou zijn.

roger bevins iii

Geëigend, inderdaad. Dank u, waarde vriend.

hans vollman

Geen dank, mijn beste.

roger bevins iii

Daar lag ik dan, in mijn krankenkist, tamelijk opgesloten, in de salon, dezelfde salon waar wij kort tevoren (opgetogen, schuld bewust, hand in hand) doorheen waren gekomen op weg naar haar slaapkamer. Toen keerde de arts terug, en diens assistenten droegen mijn krankenkist naar zijn ziekenwagen, en ik zag dat ... Ik zag dat ons voornemen voor onbepaalde tijd moest worden uitgesteld. Hoe teleurstellend! Wanneer zou ik nu de volle geneugten van de echtelijke sponde gaan smaken, wanneer zou ik haar naakte gestalte zien, wanneer zou zij zich tot mij wenden in zekere staat, met een gretige mond en blossen op de wangen, wanneer zouden haar haren, met een speels gebaar bevrijd, eindelijk om ons heen vallen?

Welnu, het zag ernaar uit dat wij zouden moeten wachten tot ik volledig was hersteld.

Voorwaar een ergerlijke ontwikkeling.

hans vollman

Niettemin, alles kan worden verdragen.

roger bevins iii

U hebt volkomen gelijk.

Al moet ik eerlijk bekennen dat ik daar destijds anders over dacht. Destijds bemerkte ik, daar in die ziekenwagen, vooralsnog ongebonden, dat ik kortstondig mijn krankenkist kon verlaten, naar buiten kon schieten en daar wolkjes stof kon doen opwarrelen, en ik brak zelfs een vaas, een vaas op de veranda. Mijn echtgenote en die arts, die op ernstige toon mijn verwondingen bespraken, ontging dat evenwel volkomen. Ik kon mij daar niet bij neerleggen. En ik moet toegeven dat ik een woedeaanval kreeg die maakte dat de honden er jankend vandoor gingen, doordat ik dwars door hen heen schoot en in elk van de dieren een visioen van een beer wekte. Dat bleek ik ineens te kunnen! Dat waren nog eens tijden! Nu zou ik net zomin een visioen van een beer in een hond kunnen wekken als dat ik onze zwijgzame jonge vriend hier mee uit eten zou kunnen nemen.

(Hij oogt jeugdig, nietwaar, mijnheer Bevins? Wat zijn gestalte aanbelaagt? Zijn postuur?)

Hoe dan ook, ik keerde terug naar mijn krankenkist, wenend op die wijze van ons ... hebt u die al leren kennen, jongeman? Wanneer wij hier pas in deze krankenhuistuin zijn aangekomen, jongeheer, en de aandrang voelen te wenen, maakt zich een lichte spanning van ons meester, ontwikkelt zich een zwak, akelig gevoel in onze gewrichten en barsten er allerlei kleine dingetjes in ons binnenste. Soms poept je als nieuwbakken patiënt zelfs een beetje. Dat deed ik namelijk ook die dag, daarbuiten in die wagen. Als nieuwbakken patiënt poepte ik een beetje in mijn krankenkist, uit pure woede, en wat was het gevolg? Dat ik die poep de hele tijd met mij heb meegedragen, en trouwens – ik hoop dat u dit niet beledigend vindt, jongeheer, of weerzinwekkend, en ik hoop dat het onze ontluikende vriendschap niet in de weg zal staan – die poep zit daarbeneden, op dit eigenste moment, nog immer, in mijn krankenkist, zij het dat hij aanzienlijk droger is geworden.

Goeie genade, ben je een kind?

Het is een kind, hè?

hans vollman

Ik geloof het wel. Nu u het zegt.

Daar komt hij.

Hij is al haast helemaal gevormd.

roger bevins iii

Mijn excuses. Goeie god. Om als kind al veroordeeld te zijn tot de krankenkist ... en dan een volwassene te moeten aanhoren die omstandig de aanwezigheid van gedroogde poep in zijn krankenkist uit de doeken doet, is niet bepaald de, eh, meest wenselijke wijze om zijn entree te maken in een nieuwe, ah ...

Een jongen. Een knaap nog. Lieve hemel.

Mijn welgemeende excuses.

hans vollman

II

‘Weet je,’ zei mevrouw Lincoln tegen mij, ‘van de president wordt verwacht dat hij elke winter een reeks staatsbanketten geeft, en die banketten kosten handen vol geld. Als ik nu driemaal een grote ontvangst organiseer, kunnen de banketten van het programma worden geschrapt. Als ik mijnheer Lincoln van dat inzicht weet te overtuigen zal ik het idee onverwijld ten uitvoer brengen.’

‘Ik geloof dat je gelijk hebt,’ zei de president. ‘Je hebt een uitstekende voorstelling van zaken gegeven. Ik denk dat wij voor die ontvangsten zullen moeten kiezen.’

Het pleit was beslecht en er werden voorbereidselen getroffen voor de eerste ontvangst.

Uit: ‘Achter de schermen, of Dertig jaar slavin en vier jaar in het Witte Huis,’ van Elizabeth Keckley.

Abolitionisten maakten bezwaar tegen alle festiviteiten in het Witte Huis, en velen weigerden daarbij aanwezig te zijn. Ben Wade verwoordde naar verluidt zijn weigering het meest ongezoeten: ‘Zijn de president en mevrouw Lincoln op de hoogte van het feit dat er een burgeroorlog woedt? Indien zij dat niet zijn, de heer en mevrouw Wade zijn het wel, en zien er om die reden van af deel te nemen aan al het gebras en gedans.’

Uit: ‘Reveille in Washington, 1860-1865,’ van Margaret Leech.

De kinderen, Tad en Willie, kregen doorlopend cadeaus. Willie was zo verrukt van zijn pony dat hij er elke dag per se op wilde rijden. Het weer was wisselvallig, en hij liep een zware verkoudheid op, die uitmondde in hoge koorts.

Keckley, op. cit.

Op de avond van de vijfde, toen zijn moeder zich kleepte voor de ontvangst, had Willie hoge koorts. Hij haalde met de grootste moeite adem. Ze zag dat zijn longen dichtzaten en ze was bang.

Uit: 'Twintig dagen', van Dorothy Meserve
Kunhardt en Philip B. Kunhardt jr.

III

De ontvangst [van de Lincolns] had zwaar onder vuur gelegen, maar alle personen van gewicht waren eropaf gekomen.

Leech, op. cit.

Nergens had men onbelemmerd zicht, zo groot was het gedrang. Men bewoog zich als verdoofd door een ware bazaar van geuren, reukwaters, parfums, waaiers, toupetten, hoeden, grijnzende gezichten, monden geopend in onverwachte kreten, van vreugde of ontsteltenis viel moeilijk uit te maken.

Uit: 'Dit alles heb ik gezien. Herinneringen aan een gruwelijke tijd', van Margaret Garrett.

Om de paar meter stonden vazen met uitheemse bloemen die afkomstig waren uit de presidentiële kassen.

Kunhardt en Kunhardt, op. cit.

De leden van het corps diplomatique vormden een magnifiek gezelschap: lord Richard Lyons, monsieur Henri Mercier, baron Eduard de Stoeckl, de heer Roest van Limburg, don Gabriel Garcia y Tassara, graaf Carl Edvard Piper, chevalier Joseph Bertinatti en alle overigen.

Leech, op. cit.

Veelarmige kroonluchters verlichtten de Oostelijke Zaal, boven zee-schuimgroene tapijten.

Uit: 'De weg naar grootheid', van David Von Drehle.

In de Blauwe Zaal, waar generaal McDowell, die zich in vlekkeloos Frans met de gasten onderhield, in hoog aanzien stond bij de Europeanen, klonk vrolijk gekeuvel in velerlei talen.

Leech, op. cit.

Elk volk, elk ras, en elke rang, leeftijd, lengte, omvang, stemhoogte, haardracht, lichaamshouding en geur leek vertegenwoordigd, alsof een regenboog tot leven was gekomen en zich in een veelvoud van facetten uitte.

Garrett, op. cit.

Er waren kabinetsleden, senatoren, afgevaardigden, burgers van aanzien en beeldschone vrouwen uit vrijwel iedere staat. Verreweg de meeste legerofficieren waren op zijn minst divisiebevelhebber. De Franse prinsen waren gekomen, en prins Felix Salm-Salm, een Pruisische edelman en cavalerieofficier die diende in de staf van brigadegeneraal Blenker ...

Leech, op. cit.

De flamboyante Duitser Salum-Salum, de gebroeders Whitney (tweelingen die alleen uit elkaar te houden waren doordat de ene het rangteken van kapitein droeg en de andere dat van luitenant), ambassadeur Thorn-Tooley, de heer en mevrouw Fessenden, de schrijfster E.D.E.N. Southworth, George Francis Train en zijn beeldschone echtgenote ('tweemaal zo jong en tweemaal zo lang als hij', naar het bekende grapje uit die tijd).

Garrett, op. cit.

Vrijwel onopgemerkt tussen een aantal enorme bloemstukken stond een groepje kromgebogen bejaarde heren die, met de hoofden naar elkaar toe genegen, in een dringend gesprek waren verweekeld. Het waren Abernathy, Seville en Kord, die alle drie binnen een jaar zouden zijn overleden. Dicht in hun buurt stonden de gezusters Casten, verschrikkelijk lang en bleek, schuin naar hen toe gebogen, als albasten helmknoppen die het licht opzoeken, in een poging het gesprek af te luisteren.

Uit: 'De citadel van de Unie: herinneringen en indrukken', van Jo Brunt.

Om elf uur opende mevrouw Lincoln, aan de arm van de president, het bal in de Oostelijke Zaal.

Leech, op. cit.

Terwijl wij naar voren dromden demonstreerde een mij onbekend manspersoon een nieuwe dans, de zogeheten 'Merry-Jim'. Op aandringen dergenen die zich om hem heen verzameld hadden demonstreerde de man onder klaterend applaus de dans nogmaals.

Garrett, op. cit.

Er ontstond grote hilariteit toen bleek dat een bediende de deur van de officiële eetzaal had afgesloten en niet meer wist waar hij de sleutel had gelaten. 'Ik stel voor gezamenlijk op te rukken!' riep iemand. 'De opmars naar het front wordt louter vertraagd door de zwakzinnigheid der bevelhebbers', praatte een ander een onlangs in het congres gehouden toespraak na.

Leech, op. cit.

Dit, zo kwam het mij voor, dit was de ongebreidelde mensengemeenschap die, aangevuurd door haar gezamenlijke onverstand, de gewapende natie thans naar een krijgsramp van ongekende omvang stuwde, een reusachtig, doldriest organisme met de correctheid en doordachtheid van een niet-afgerichte jonge hond.

Uit de persoonlijke correspondentie van Albert Sloane, met toestemming van de familie Sloane.

De oorlog was nog geen jaar oud. Wij hadden nog geen idee wat hij inhield.

Uit: 'Een opwindende jeugd: opgroeien tijdens de burgeroorlog', van E.G. Frame.

Toen de sleutel eindelijk was gevonden en de in een jolige stemming verkerende gasten naar binnen stroomden, had mevrouw Lincoln alle reden om trots te zijn op de luisterrijke maaltijd die was aangericht.

Leech, op. cit.

De eetzaal was zo'n twaalf meter lang en een kleine tien meter breed, en zo kleurrijk ingericht dat hij helemaal gevuld leek nog voordat er iemand naar binnen was gegaan.

Uit: 'De Lincolns: portret van een huwelijk', van Daniel Mark Epstein.

Dure wijnen en likeuren vloeiden rijkelijk, en de reusachtige punchkom van Japans porselein was gevuld met veertig liter champagnepunch.

Leech, op. cit.

Mevrouw Lincoln had zich verzekerd van de hooggewaardeerde diensten van de restaurateur C. Heerdt uit New York. Naar verluidde voor een bedrag van meer dan tienduizend dollar. Alles was tot in de finesses verzorgd. De kroonluchters waren met bloemen omhangen en de dientafeltjes versierd met rozenblaadjes die over rechthoekige stukken spiegglas waren uitgestrooid.

Brunt, op. cit.

Een vraatzuchtig en spilziek vertoon in een tijd van oorlog.

Sloane, op. cit.

Elsa was sprakeloos en bleef mij maar in de hand knijpen. Op zulk een wijze, vermoedden wij, werden in de oudheid gasten onthaald. Welk een gulheid! Welk een genereus gebaar van onze beminde gastheer en -vrouw.

Uit: 'Onze hoofdstad in oorlogstijd', van
Petersen Wickett.

In de eetzaal stond een lange tafel met daarop een kolossale plaat van spiegglas waarop indrukwekkende sculpturen van suikerwerk stonden. Het duidelijkst herkenbaar waren fort Sumter, een oorlogsbodem, een vrijheidstempel, een Chinese pagode, een Zwitsers chalet ...

Kunhardt en Kunhardt, op. cit.

... suikergoed in de vorm van replica's van een tempel met daaromheen de godin van de vrijheid, Chinese pagodes, hoorns des overvloeds, fonteinen met waterstralen van gesponnen suiker, omgeven door sterren ...

Uit: 'Het Washington van Lincoln', van Stanley
Kimmel.

Bijenkorven, omzwermd door levensechte bijen, waren gevuld met charlotte-russe. Er werd bescheiden op de oorlog gezinspeeld door een helm met wapperende pluimen van gesponnen suiker. Het Ame-

rikaanse fregat Union, uitgerust met veertig vuurmonden en volledig onder zeil, werd ondersteund door cherubijnen die gehuld waren in de stars-and-stripes ...

Leech, op. cit.

Op een bijzettafel doemde eveneens een fort Pickens van suikergoed op, omgeven door iets wat eetbaarder was dan barbettekanonnen, te weten verrukkelijk bereide 'kip met toebehoren' ...

Kimmel, op. cit.

Het golvende suikeren gewaad van de vrijheidsgodin hing gedrapeerd over een Chinese pagode, waarbinnen in een vijver van gesponnen suiker miniatuurvisjes van chocolade rondzwommen. Vlak in de buurt wuifden wellustige engelen van gebak de bijen weg die aan flinterdunne draadjes van glazuur hingen.

Wickett, op. cit.

In de loop van de avond onderging deze aanvankelijk zo delicate, volmaakte metropool van suikerwerk verscheidene plunderingen, doordat feestgangers hele stadswijken in de hand of in een jaszak meenamen, om de kinderen thuis te laten proeven. Later op de avond, toen de glazen tafel in het gedrang regelmatig werd aangestoten, zag men sommige van de gebouwen van suikergoed instorten.

Garrett, op. cit.

Men deed zich tegoed aan malse fazant, vette patrijs, hertenbout en virginiaham. Men verorberde tafeleend en verse kalkoen, en duizenden oesters uit de kuststreek van Zuidoost-Virginia, een uur na opening in ijs gelegd, rauw naar binnen geslurpt, in de schelp gebakken in boter en broodkruim, of in melk gestoofd.

Epstein, op. cit.

Deze en andere smakelijke hapjes waren in zo'n overvloed uitgestald dat de gezamenlijke aanval van de meer dan duizend gasten het assortiment nauwelijks vermocht uit te dunnen.

Kimmel, op. cit.

Niettemin verliep de avond weinig vrolijk voor de werktuiglijk glimlachende gastvrouw en haar echtgenoot. Zij gingen veelvuldig boven kijken hoe het met Willie ging, en het ging verre van goed met hem.

Kunhardt en Kunhardt, op. cit.